

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม เพราะในหลักของการพัฒนาถือว่า คน เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด ครู นับว่าเป็นบุคลากรสำคัญของการจัดคุณภาพการศึกษา นอกจากครู ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีบทบาทมากในการสร้างคุณภาพและผลผลิตทางการศึกษาแล้ว ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนที่สำคัญมากอีกฝ่ายหนึ่งก็คือ ศึกษานิเทศก์

ศึกษานิเทศก์ นับว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา ในฐานะเป็นผู้พัฒนาครูให้มีคุณภาพและส่งเสริมเด็กให้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคมในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา จึงจัดให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ขึ้น ในหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

กรมสามัญศึกษาได้ตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2497 เพราะมีความจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในความรับผิดชอบของกรมให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และเพื่อต้องการสร้างเจ้าหน้าที่ของกรม ต่อมาเมื่อการดำเนินงานบังเกิดผลก็ก็ขยายไปสู่ส่วนภูมิภาค กล่าวคือ ได้มีการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดขึ้น ในปี พ.ศ. 2500 และหน่วยศึกษานิเทศก์เขต ในปี พ.ศ. 2503 เพื่อทำหน้าที่ดูแลและช่วยเหลืองานด้านวิชาการแก่โรงเรียนประถมศึกษาและมีชยมศึกษาในส่วนภูมิภาค (จิรวุฑ จิตต์นิวงาม 2516: 71-73)

เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ทั้ง

ส่วนกลาง เขตการศึกษา และจังหวัด โดยบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้วางระเบียบ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
 และการจัดระบบการบริหารงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาขึ้น เพื่อ เป็น
 แนวทางในการปฏิบัติราชการ ระเบียบดังกล่าวนี้ ได้มีการแก้ไข ปรับปรุง
 ยกเลิกตลอดมา จนถึงปี พ.ศ. 2530 ได้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
 ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 ประกาศใช้ กำหนดหน้าที่
 ของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ไว้เหมือนกันทั้งศึกษานิเทศก์ส่วนกลาง
 ศึกษานิเทศก์เขต และศึกษานิเทศก์จังหวัดไว้ ดังนี้

1. นิเทศบุคลากรในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้งสายปฏิบัติ
 การสอน สืบค้นสนับสนุนการสอน และสายผู้บริหาร
2. ให้ความปรึกษาและขอเสนอแนะแก่โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
 ในการปฏิบัติงานทั้งทางวิชาการ การบริหารงานธุรการ การปกครอง
 การบริการ และอาคารสถานที่
3. ศึกษา คบคว้า สืบวิจัย ทดลอง วิจัย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียน
 การสอน ทั้งทางวิชาการ และการบริหารการศึกษา
4. พิจารณาปรับใช้หลักสูตร แผนการเรียน หนังสือประกอบการเรียน
 การสอน หรือแนวการสอน ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความ
 ต้องการของภูมิภาคต่าง ๆ
5. ผลิตคู่มือ เอกสารวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียน
 การสอน
6. ปรับปรุง ส่งเสริม คุณภาพการเรียนการสอนและการบริหาร
 การศึกษา โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษา
7. จัดประชุม อบรม สัมมนาครูอาจารย์ หรือผู้บริหารการศึกษา
 เพื่อส่งเสริมงานวิชาการ
8. เผยแพร่ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์
 วิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร
9. ติดตามและประเมินผลงานทางกานวิชาการ
10. ประสานงานทางกานวิชาการแกहनวรงานต่าง ๆ ทางการ
 ศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
11. กำหนดการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิด
 ผลดีต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการศึกษา
 ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
12. กำหนดการประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงาน

ศึกษาธิการ เขต สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงการและงาน
พัฒนาต่าง ๆ ที่กระทรวงและกรมต่าง ๆ มอบหมาย และขอความ
ร่วมมือไปยัง เขตการศึกษา และจังหวัด

13. งานอื่น ๆตามที่ได้รับมอบหมาย (กรมสามัญศึกษา 2530: 3-5)

ภายในขอบเขตหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่กำหนดดังกล่าว ศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา มีหน้าที่เฉพาะอีก ดังต่อไปนี้

1. ทำเนิการวางแผนและประเมินผลงาน ของศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา และศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
จังหวัด

2. ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย เพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน
ที่จะช่วยเหลือ แนะนำ แก้ปัญหา และส่งเสริมโรงเรียนสังกัดกรม
สามัญศึกษาในเขตการศึกษา ในคานการบริหารงานวิชาการ งาน
ธุรการ งานปกครอง งานบริการ งานอาคารสถานที่ และการ
เรียนการสอน

3. ทำเนิการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมและเผยแพร่แนว
ปฏิบัติแก่โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา ทั้งในคาน
การบริหาร การบริการ อาคารสถานที่ และการเรียนการสอน

4. ประสานการดำเนินงานกับศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง
และศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จังหวัด ในการวิเคราะห์ปัญหา
ความตองการและแนวทางแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการ
ศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา รวมทั้ง
ประสานงาน การรายงานผลการนิเทศการศึกษาในภาพรวม ของ
โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา เสนอกรมสามัญศึกษา
(กรมสามัญศึกษา 2530: 6-7)

เพื่อให้การนิเทศการศึกษาคำเนิงานอย่างมีประสิทธิภาพ และ
เกิดประสิทธิผล กรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่จะมา
ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ไว้ ดังนี้

1. มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือมีคุณสมบัติที่จะ
นิเทศ หรือมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา
2. มีประวัติการปฏิบัติงานดี มีผลงานเป็นที่ปรากฏ
3. มีบุคลิกภาพเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือผู้นำทาง
บริหารการศึกษา
4. มีความประพฤติดี เหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างของครูได้

5. เป็นผู้ที่คร่ำเลื้อมีใส่ ศรีทธาในควมรู่ควมสมมารถ โดย
ยึดถือผลงนเป็นเกณท (กรมสมมัญศึกษา 2530: 9)

โครงสร้างการบริหรงนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสมมัญศึกษา
ประกอบควย

1. ศึกษานิเทศก์ กรมสมมัญศึกษา ส่วนกลาง
2. ศึกษานิเทศก์ กรมสมมัญศึกษา เขตการศึกษา
3. ศึกษานิเทศก์ กรมสมมัญศึกษา จังหวัค

การบริหรงนในหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสมมัญศึกษา เขตการศึกษา
ไคแบ่งงนออกเป็น 5 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายนิเทศการบริหรง
2. ฝ่ายนิเทศงนปฏิบัติการสอน
3. ฝ่ายนิเทศงนสนับสนุนการสอน
4. ฝ่ายแผนงน วิจัย และประเมินผล
5. งนบริหรงท่วไป

ฝ่ายนิเทศงนปฏิบัติการสอน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสมมัญศึกษา
ประจำเขตการศึกษา ตามโครงสร้างการบริหรงนของหน่วยศึกษานิเทศก์
พ.ศ. 2530 ก็คือ ฝ่ายนิเทศการสอน ตามโครงสร้างเดิมที่กำหนดไว้ ส่วนฝ่าย
ที่เปลี่ยนแปลงตามโครงสร้างใหม่คือ ฝ่ายนิเทศงนสนับสนุนการสอนและฝ่าย
แผนงน วิจัยและประเมินผล ศึกษานิเทศก์ฝ่ายนิเทศงนปฏิบัติการสอนประจำ
เขตการศึกษา สังกักรมสมมัญศึกษา มีหน้าที่สำคัญในการนิเทศการเรียงการ
สอนแก่ครูปฏิบัติการสอน ซึ่งนับว่า เป็นฝ่ายที่มีบทบาทมากที่สุดในการนิเทศการ
ศึกษา เพราะในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) กรมสมมัญ
ศึกษามีแผนในการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติงนของครู ทั้งส่วนที่เป็นการปฏิบัติงนท่วไป และโดยเฉพาะ
การปฏิบัติการเรียงการสอนในทองเรียนใหม่มีประสิทธิผลสูงสุด ตามหลักสุคร
ที่กำหนดไว้

ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษาจึงมีภาระกิจในการจัดค่านึงนการ

ส่งเสริมให้โรงเรียนที่อยู่ในเขตการศึกษาซึ่งรับผิดชอบอยู่นั้น ใ้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเทคนิค ทักษะ สามารถที่จะจัดดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนได้เอง โดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมมืออย่างใกล้ชิด กับศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ทั้งนี้ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ในฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอนจะมีภาระกิจหลัก ประการหนึ่ง คือ จัดฝึกอบรมให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และ คณะครูในเรื่องเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้ ศึกษานิเทศก์ ฝ่าย นิเทศงานปฏิบัติการสอน จึงจำต้องมีความเข้าใจในงานของตน และปฏิบัติงาน ในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักการ ขบวนการ เทคนิค วิธีการ กิจกรรมต่าง ๆ ทางการนิเทศมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ การต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูฝ่ายปฏิบัติการสอนสามารถดำเนินงานจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรได้ เพราะถึงแม้จะมีการ ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยม ศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มาเป็นเวลานานหลายปีแล้วก็ตาม แต่ปรากฏ ว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา: 1-7) พอสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

- ครูสอนยังไม่เข้าใจความต้องการของหลักสูตร ไม่เข้าใจ ในเรื่องจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ตามแนว หลักสูตรใหม่ ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ความต้องการของ หลักสูตร

- โรงเรียนมีครูขาด เกิน ในบางหมวดวิชา และขาดครู ที่มีความรู้เฉพาะ เช่น ครูแนะแนว ครูวิศัล ครูสอนวิชาการงานและอาชีพ

- เนื้อหาในหลักสูตรกว้างและมีมาก แต่เวลาสำหรับการ จัดกิจกรรมมีน้อย

- โรงเรียนขาดคู่มือและเอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน

- ครูยังไม่เข้าใจระเบียบวิธีการประเมินผลตามแนวหลักสูตร

ใหม่

2. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล
- การเขียนรู
- ครูไม่สามารถวัดผลการเขียนได้ครบทุกจุดประสงค์
  - ครูไม่สามารถออกข้อสอบได้ทุกจุดประสงค์การเขียนรู โดยเฉพาะสมรรถภาพสูง
  - ผลการประเมินไม่เป็นที่พอใจของผู้สอน เพราะไม่ทราบความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน
  - แบบสอบวัด ที่ครูใช้ยังไม่ได้มาตรฐาน ครูออกข้อสอบวัดไม่ครบทุกสมรรถภาพ

3. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติการสอนของครูอาจารย์ในโรงเรียน

- โดยทั่วไปแล้ว ครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูยังเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน แสวงบทบาทของตนในฐานะผู้ป้อนวิชาความรู้ให้นักเรียน และนักเรียนก็เป็นผู้รับเท่านั้น
- ครูไม่ใส่ใจในการหาความรู้และปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัย ทำให้ครูขาดเทคนิคในการสอนใหม่ ๆ
- ครูไม่เตรียมการสอนและขาดความรับผิดชอบในวิชาที่สอน
- ครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอน
- ครูสอนไม่เต็มตามเวลา และเต็มตามหลักสูตร
- ครูสอนแล้วไม่ติดตามผลงาน

นอกจากนี้ ยังพบว่าครูอาจารย์ขาดความรู้ในหลักวิชาครู และจิตวิทยาการศึกษา ครูอาจารย์บางคนต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติการสอน ครูอาจารย์ไม่เข้าใจหลักการ แนวทางการสอนโดยยึดจุดประสงค์ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน
- โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน

- โรงเรียนไม่มีแผนการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน
- โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้
- โรงเรียนขาดสถานที่เก็บอุปกรณ์ที่เหมาะสมโดยเฉพาะ

5. ปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ปีการศึกษา 2525 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศ โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานของกรมวิชาการ และในปีการศึกษา 2526 กรมวิชาการได้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศ วิชาที่ทดสอบคือ วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา วิชาพลานามัย วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ผลการทดสอบปรากฏโดยสรุปว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ซึ่งพอจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวในการเรียนของนักเรียน และเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์นี้ อาจมีสาเหตุมาจากแบบทดสอบยากเกินไป สมรรถภาพพื้นฐานของนักเรียนต่ำ และความบกพร่องในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน

การศึกษาจะบังเกิดผลที่มีคุณภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดและดำเนินการของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้นำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยตรง คือ ให้การศึกษาแก่เด็ก และโรงเรียนจะดำเนินการได้สำเร็จก็ต้องขึ้นอยู่กับการบริหารโรงเรียน การจัดการ และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นผลกระทบถึงมาตรฐานของโรงเรียน ที่จะต้องหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น นั่นคือ ต้องอาศัยการนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือ เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน (สังคอุทรานันท์ 2530: 12) โดยปกติ ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาโดยตรงต่อโรงเรียนในสังกัดของตน แต่จาก

สภาพที่ผ่านมา ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โดยทั่วไปยังปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเองโดยไม่เต็มที่ ใช้เวลาบางส่วนของการทำงานซึ่งมีใช้หน้าที่โดยตรง ดังที่ ศิริพร สุขขร (2524: บทคัดย่อ ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ทำการวิจัย พบว่า การไปนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์มีน้อยครั้งมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทียม เติมสงวนวงศ์ (2524: บทคัดย่อ ไม่ปรากฏเลขหน้า) และ ศุภลักษณ์ คุณาทอง (2525: 156) ซึ่งต่างก็ได้พบว่า การนิเทศการสอนไม่ครอบคลุมพื้นที่ ศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานในหน้าที่ เช่น การทำงานให้กรมวิชาการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และงานธุรการอื่น ๆ

กรมสามัญศึกษา (2527: ย8-ย10) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของผลงานของศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่า ครูไม่เคยได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์เลย ร้อยละ 60.69 ครูได้เข้าร่วมประชุม อบรม ความโครงการของหน่วยศึกษานิเทศก์ ร้อยละ 29.38 ครูได้รับสื่อที่เกี่ยวข้องกับงานของตน ร้อยละ 41.74 ครูได้เคยอ่านรายงานการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ ร้อยละ 10.94

จากการที่ทางราชการกำหนดหน้าที่ให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติ ดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สภาพการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์น้อยทุกด้าน โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน ประจำเขตการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการช่วยเหลือโรงเรียนในก้ำนพัฒนาการเรียนการสอน เพราะต้องปฏิบัติงานกับครูปฏิบัติการสอน หากไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนมัธยมศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้ ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอนประจำเขตการศึกษา 1 เกิดความสนใจที่จะศึกษากิจการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน ประจำเขตการศึกษา

ทั้ง 12 เขตการศึกษา เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ฝ่ายนี้มาก่อน เพื่อจะไต่ถามถึงการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบว่า ไต่ปฏิบัติหรือไม่ ถ้าปฏิบัติ ปฏิบัติอย่างไร และมีผลผลิตซึ่งเป็นเอกสารเผยแพร่อะไรบ้างจากการปฏิบัติงานนั้น ตลอดจนศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้ว ย่อมนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน ประจำเขตการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้ง 12 เขตการศึกษา
2. หน้าที่ที่นำมาศึกษาวิจัย เป็นหน้าที่ซึ่งกรมสามัญศึกษากำหนดไว้สำหรับศึกษานิเทศก์ ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 คือ
  - 2.1 แนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
  - 2.2 จัดอบรม ประชุม สัมมนา
  - 2.3 สร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
  - 2.4 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่
  - 2.5 งานพัฒนาหลักสูตร

2.6 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร และองค์กรในโรงเรียน

2.7 งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ประชากรในการวิจัย คือ ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้ง 12 เขตการศึกษา

4. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในปีงบประมาณ 2531 คือ ในระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2530 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2531 เท่านั้น

ขอตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ตั้งอยู่บนรากฐานที่ว่า ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ซึ่งกรมสามัญศึกษากำหนดไว้ สำหรับศึกษานิเทศก์ ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2530 เป็นต้นมา

คำถามในการวิจัย

1. ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 หรือไม่ ได้ปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติ มีวิธีการ ปฏิบัติอย่างไร และมีผลผลิตซึ่งเป็นเอกสาร เผยแพร่อะไรบ้างจากการปฏิบัติงาน นั้น ๆ ในงานต่อไปนี้

1.1 แนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือ เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียน

1.2 จัดประชุม อบรม สัมมนา

1.3 สร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

- 1.4 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่
- 1.5 งานพัฒนาหลักสูตร
- 1.6 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร และองค์กรในโรงเรียน
- 1.7 งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2530 ได้ประสบปัญหาอะไรบ้าง ในการปฏิบัติงานดังกล่าว

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

ก. ตัวแปรอิสระ คือ งานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา

ข. ตัวแปรตาม คือ

1. การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา

2. ปัญหาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ปัญหาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ไ้จากการวิจัย จะเป็นข้อเสนอแนะกำหนดวงงานเจ้าสังกัดในการปรับปรุง และ

กำหนดงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงาน
ปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานจริงตามหน้าที่ที่กำหนด
ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัด
กรมสามัญศึกษา

ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน
หมายถึง ข้าราชการครู ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ปฏิบัติ
งานในฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
ประจำเขตการศึกษา

ปัญหาในการปฏิบัติงาน หมายถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว เป็น
อุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ของศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา
ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา
ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 177 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง โดยท่าการศึกษา ค้นคว้า และ
พัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบ
ตรวจสอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์
เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการสร้างเครื่องมือ จะดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษา ค้นคว้า เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2530 และเอกสารซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กำหนดไว้ว่า เป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน

3.2 กำหนดกรอบงานที่จะศึกษา คือ หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน ประจำเขตการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

3.3 สร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนด แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และให้ขอเสนอแนะ

3.5 นำแบบสอบถามที่รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.6 นำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชากร

4. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นหนังสือราชการจากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ไปยังหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ประจำเขตการศึกษา ส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์ และให้ผู้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์
โดย หาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์
โดย หาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดย
หาค่าร้อยละ (Percentage)

6. ลำดับชั้นในการเสนอข้อมูล

การเขียนรายงานการวิจัย และเสนอผลการวิจัย ลำดับการ
เสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ เสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ค่าถามในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ตัวแปร
ที่ใช้ในการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย
และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มประชากร
กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล
และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และขอเสนอแนะ

ส่วนสุดท้าย เป็นบรรณานุกรมและภาคผนวก